

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GYMNÁZIUM TÝN NAD VLTAVOU

Autor: Mgr. Miroslav Jaroš

Datum: 12.2.2014

Ročník: prima

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Tematický okruh: Jazyková výchova

Téma: Tvarosloví

Klíčová slova: Slovesa – slovesný způsob a čas

Anotace: Prezentace seznamuje s mluvnickými kategoriemi: osoba, číslo, způsob, čas. Žáci procvičují tvary sloves ve všech způsobech (oznamovací, rozkazovací, podmiňovací) a časech (přítomný, budoucí a minulý). Dozví se, že budoucí čas některá slovesa vyjadřují přítomnými koncovkami.

Zpracování tohoto DUM bylo financováno z projektu OPVK, výzva 1.5

SLOVESA:

slovesný způsob

a

čas

○ Jaké znáš věty podle postoje mluvčího?

○ ***oznamovací, rozkazovací, tázací, práci***

○ Jaké znáš způsoby u sloves?

○ ***1) oznamovací***

2) rozkazovací

3) podmiňovací

1) OZNAMOVACÍ ZPŮSOB

- *Vyjadřuje děj reálný v minulosti, přítomnosti, budoucnosti*

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	-u (-i), -ím, -ám nesu(píši), vařím, volám	-eme, -íme, -áme neseme, vaříme, voláme
2.	-eš, -íš, -áš neseš, vaříš, voláš	-ete, -íte, -áte nesete, vaříte, voláte
3.	-e, -í, -á nese, vaří, volá	-ou(-í), ejí(-í), -ají nesou(píšou, píší), vaří, volají

2) ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB

Má pouze 3 tvary pro vyjádření rozkazu, prosby, zákazu, výstrahy...

osoba, číslo	Rozkazovací způsob
2. osoba, číslo j.	chyt', svaž, ozvi se
1. osoba, číslo mn.	chytíme, svažme, ozvěme se
2. osoba, číslo mn.	chyt'te, svažte, ozvěte se

3) PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB

Vyjadřuje děj možný nebo děj, který může nastat za určité podmínky. Máme 2 tvary: **PŘÍTOMNÝ** a **MINULÝ**.

a) TVAR PŘÍTOMNÝ:

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	četl <i>bych</i> , těšil <i>bych se</i>	četli <i>bychom</i> , těšili <i>bychom se</i>
2.	četl <i>bys</i> , těšil <i>by <u>ses</u></i>	četli <i>byste</i> , těšili <i>byste se</i>
3.	četl <i>by</i> , těšil <i>by se</i>	četli <i>by</i> , těšili <i>by se</i>

3) PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB

b) TVAR MINULÝ:

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	<i>byl bych četl byl bych se těšil</i>	<i>byli bychom četli, byli bychom se těšili</i>
2.	<i>byl bys četl byl by <u>ses</u> těšil</i>	<i>byli byste četli byli byste se těšili</i>
3.	<i>byl by četl byl by se těšil</i>	<i>byli by četli byli by se těšili</i>

Slovesný čas

Rozlišujeme 3 slovesné časy:

1) PŘÍTOMNÝ – pomocí trojí koncovek

2) MINULÝ – pomocí příčestí minulého:

-l, -la, -lo, -li, -ly, -la

3) BUDOUCÍ – **a)** pomocí

slovesa být + infinitiv - *budu platit, budou se učit*

nebo **b)** pomocí koncovek přítomného času u některých sloves:

- zaplatím, nakoupím si, přečtu

Shrnutí:

- 1) U sloves určujeme které kategorie?
- 2) Jaké známe slovesné způsoby?
- 3) Slovesný čas má trojí, jak je vytvoříme?

Zdroje:

- Průvodce českým jazykem aneb co byste měli znát ze základní školy. Mgr. Věra Dobešová, Mgr. Vladimíra Fialová. Didaktis 2005, vydání první
- Český jazyk v kostce pro základní školy a nižší ročníky víceletých gymnázií. Jana Eislerová. Fragment 2006, první vydání
- Český jazyk pro 6. ročník základní školy a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií. V. Styblík, M. Čechová, P. Hauser, E. Hošnová. SPN – pedagogické nakladatelství, a.s., Praha 2004
- Český jazyk. Jiří Melichar a Vlastimil Styblík. SPN, n.p., 1967
- Český jazyk pro základní školy. E. Hošnová, I. Bozděchová, P. Mareš. V. Styblík, I. Svobodová. SPN, as, Praha 2006